

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen en bezwaren bij het ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van het fort van Kessel in Nijlen (Kessel)

Provincie: Antwerpen

Gemeente: Nijlen, 3de afdeling, sectie A

Objectnummer: 4001/12026/119.1

Dossiernummer: 4.001/12026/101.1

Omschrijving:

Fort van Kessel, Fortstraat zonder nummer

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, 06 FEB. 2018

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 20 juli 2017.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 20 juli 2017.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 20 juli 2017.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Nijlen

Het advies werd gevraagd op 20 juli 2017.

Gemeente Nijlen

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht op 7 augustus 2017 een gunstig advies uit over deze bescherming. Er waren geen opmerkingen. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 20 juli 2017.

De VCOE bracht op 28 augustus 2017 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed (VCOE 2017046). Voor de volgende punten wenst zij een verduidelijking: "De commissie vraagt: De afbakening van de overgangszone verder te onderzoeken (paragraaf 3); Het waarderingskader voor de toekenning van de erfgoedwaarden verder te duiden (paragraaf 4); Te onderzoeken of ook 'het wijzigen van het (micro)reliëf' toelatingsplichtig kan worden gemaakt (paragraaf 7)". Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

a) VCOE vraagt "De afbakening van de overgangszone verder te onderzoeken". Concreet vraagt de VCOE een meer samenhangende en robuustere overgangszone te bekijken, in het bijzonder voor de percelen A591, A548D en A548H.

Bespreking:

Het agentschap Onroerend Erfgoed waardeert in het bijzonder het feit dat de VCOE haar vraag naar uitbreiding van de overgangszone concretiseert door de percelen uitdrukkelijk te benoemen. Perceel A591* heeft op het gewestplan 'bos' als bestemming. Vermits de doelstelling van de overgangszone erin bestaat de omliggende ruimte open te houden, is bij de afbakening van de overgangszone een selectie van percelen gemaakt die al open zijn, in concreto niet bebouwd of bebost. Het aanplanten van bomen en of houtige gewassen is één van de toelatingsplichtige werken in de overgangszone. Vermits aanplantingen tot het gebruikelijke bosbeheer behoren, werd besloten het perceel A591 uit de overgangszone te weren, omdat dit anders een grote administratieve last voor de eigenaar van dit bosperceel met zich mee zou brengen.

Percelen A548D en A548H* behoorden in de ontwerpversie van de afbakening tot de overgangszone. Op vraag van de gemeente zijn deze percelen uit de afbakening gehaald, omdat ze bedoeld zijn voor een geplande uitbreiding of verdichting van de nabijgelegen sportinfrastructuur. Vermits de gemeente Nijlen eigenaar is van het fort, werd vooraf met de gemeentelijke diensten afgestemd over de afbakening van de bescherming en de overgangszone. Naar aanleiding van het advies van de VCOE contacteerde de dossierbehandelaar nogmaals de gemeente, maar deze bleef bij haar standpunt. Om de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling rond de bestaande sportinfrastructuur niet te hypothekeren, wordt er de voorkeur aan gegeven om percelen A448D en A548H niet aan de overgangszone toe te voegen.

* voor de ligging van de perceelnummers: zie plan bij het beschermingsdossier

b) VCOE vraagt het waarderingskader voor de toekenning van de erfgoedwaarden verder te duiden

Bespreking:

De toekenning van de erfgoedwaarden is gebaseerd op de definities in de inventarismethodologie (17 juli 2015: Ministerieel besluit tot vaststelling van de inventarismethodologie voor de inventaris van bouwkundig erfgoed, Belgisch Staatsblad 3 augustus 2015). Historische waarden zijn als volgt gedefinieerd: "Een onroerend goed heeft historische waarde als het getuigt van een (maatschappelijke) ontwikkeling, gebeurtenis, figuur, instelling of landgebruik uit het verleden van de mens." De in het beschermingsdossier vermelde historische waarden passen helemaal binnen deze definitie, zo bijvoorbeeld: "Het fort van Kessel in de buitenste fortengordel getuigt van een fase in de militaire strategie van ons land op het einde van de 19de-begin 20ste eeuw" wat we als een historische ontwikkeling in het defensiebeleid beschouwen; of nog "De Duitse opschriften in de fortgebouwen die de Belgische soms overschilderden, markeren de Duitse bezettingsperiode (1914-18)" of de oorlogsschade die getuigt van het militaire geweld tijdens de slag om de Nete (oktober 1914). Zowel de bezettingsperiode als de slag om de Nete zijn gebeurtenissen uit het menselijke verleden. Mogelijk herkent de VCOE in de beschrijving van de historische waarden ook culturele waarden. Beide waarden sluiten bij elkaar aan. Omdat 'culturele waarde' in zijn definitie van tijd- en regiogebonden menselijk gedrag als een zeer brede, alles overkoepelende waarde wordt beschouwd en bijgevolg met andere waarden overlapt, is binnen het agentschap Onroerend Erfgoed besloten deze waarde spaarzaam toe te passen.

Een onroerend goed heeft architecturale waarde als het getuigt van een fase of aspect van de (landschaps)architectuur of de bouwkunst in het verleden. Het kan gaan om typologie, stijl, oeuvre of materiaalgebruik. Concreet op het fort van Kessel toegepast gaat het bijvoorbeeld om een fort van tweede orde met aangehechte reverscaponnière, wat een welbepaald type fort is binnen het geheel van de fortengordels rond Antwerpen. Zoals blijkt uit het vergelijkend

kader tussen de forten in de buitenste fortengordel (punt 2.1.1 uit het inhoudelijke dossier) is het fort van Kessel het best bewaarde fort van dit type.

Het beeldbepalende karakter van het fort binnen de dorpskern van Kessel en de gevolgen van de wet van de krijgsmacht op de bebouwing zijn illustratief voor de ruimtelijk-structurerende waarde van het fort volgens de definitie in de inventarismethodologie, zijnde "Een onroerend goed heeft ruimtelijk-structurerende waarde als het de ruimte ordent, afbakt, structureert of de blik leidt." Zo heeft bij voorbeeld de wet op de krijgsmacht op het fort zijn stempel gedrukt op de ruimtelijke ordening binnen de dorpskern.

Welke technische waarde de VCOE in het fort van Kessel herkent, is niet helemaal duidelijk. Volgens de definitie heeft een onroerend goed technische waarde als het de ontwikkeling van de (cultuur)techniek in het verleden illustreert. Het gaat om technische toepassingen als illustratie van zowel traditionele als innovatieve technieken en materialen. Er is overwogen om het gebruik van beton als een technische waarde aan te halen, maar op het moment van de toepassing van dit materiaal bij de bouw van het fort van Kessel in 1906 was dit al lang geen innovatie meer. Het inhoudelijk dossier legt dit uit in rubriek 1.2.4, beton als bouw materiaal. Omdat ongewapend beton op het moment van de fortbouw al niet meer innovatief was en evenmin van een ambachtelijk bouw wijze getuigt, is besloten om het niet als technische waarde te vermelden. Het kenmerk is wel bij de architecturale waarde aangehaald, waarbij het fort als voorbeeld van vroege functionele betonarchitectuur wordt beschreven. Op basis van de waarden motiveert het agentschap Onroerend Erfgoed waarom een item wordt beschermd. Het geheel van aangevoerde argumenten binnen deze motivatie is belangrijker dan in welk vakje van de waarden een argument wordt gestopt.

Ook de volgende elementen zijn als technische waarde overwogen, maar niet behouden omdat ze op het moment van de bouw van het fort al niet meer als een innovatie in de fortbouw, de techniek of toepassing van materialen golden:

- de aanwezigheid van de geschutkoepels: geschutkoepels komen ook al in een vroegere fase van de fortbouw voor en zijn dus in die zin niet bijzonder of innovatief aan het fort van Kessel;
- wapentuig als getuige van het toegenomen schietbereik van de artillerie: restanten van het wapentuig zijn in het fort van Kessel niet bewaard;
- machines en motoren zijn uit het fort verwijderd.

De manier waarop het fort werd geventileerd, kan mogelijk wel als een vernieuwende techniek worden aangehaald. Ventilatie van de gebouwen was belangrijk in dit met aarde bedekte en met water omgeven fort. Gassen die tijdens beschietingen met de eigen artillerie vrijkwamen, of die als gevolg van explosies binnen dreigden te komen, moesten uit de gebouwen worden geweerd of gedreven. Daarom konden de binnenruimtes met behulp van een ingenieus ventilatiesysteem in overdruk worden geplaatst. De machines die het ventilatiesysteem in het fort van Kessel aandreven zijn verdwenen, maar ventilatiegaten, een dubbel buizensysteem via nissen in de muren, getuigen wel nog van dit ontwerp. Dit kenmerk wordt als technische waarde aan het beschermingsdossier toegevoegd.

c) De VCOE stelt voor om te onderzoeken of 'het wijzigen van het (micro)reliëf' toelatingsplichtig kan worden gemaakt.

Dit is een terechte suggestie waarop in gegaan wordt. Deze toelatingsplicht vloeit voort uit de beheerdoelstelling om de degradatie van de microtopografie van het hele forteiland en het glacis te voorkomen. Het beschermingsbesluit wordt aangepast.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Beide documenten werden als volgt aangepast:

- In de aanhef wordt de technische waarde toegevoegd, zoals hieronder beschreven.
- Aan art. 5.1 wordt de formulering toegevoegd: *Het aanbrengen van grote of kleine reliëfwijzigingen.*

1.4. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Beide documenten werden als volgt aangepast:

- De technische waarde werd toegevoegd: "Voor de forten werd een bijzonder ventilatiesysteem ontworpen. Ventilatie van de gebouwen was belangrijk in dit met aarde bedekte en met water omgeven fort. Gassen die tijdens beschietingen met de eigen artillerie vrijkwamen, of die als gevolg van explosies binnen dreigden te komen, moesten uit de gebouwen worden geweerd of gedreven. Daarom konden de binnenruimtes met behulp van een ingenieus ventilatiesysteem in overdruk worden geplaatst. De machines die het ventilatiesysteem in het fort van Kessel aandreven zijn verdwenen, maar ventilatiegaten, een dubbel buizensysteem via nissen in de muren, getuigen wel nog van dit ontwerp."
- Aan art. 5.1 van het ministeriële besluit tot voorlopige bescherming wordt de formulering toegevoegd: "Het aanbrengen van grote of kleine reliëfwijzigingen".

2. Adviezen en bezwaren uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming

Gemeente Nijlen organiseerde het openbaar onderzoek van 22 november tot 21 december 2017. Tijdens het openbaar onderzoek organiseerde de gemeente geen hoorzitting. De bezwaren maken integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Tijdens het openbaar onderzoek werden vier bezwaren ingediend. Bezwaren 1 en 2 worden samen behandeld, omdat ze op eenzelfde perceel betrekking hebben dat door meerdere eigenaars wordt gedeeld. De overige bezwaren worden achtereenvolgens behandeld. Op 5 januari 2018 ontvingen we een vijfde bezwaarschrift, te laat, na afloop van het openbaar onderzoek. Hierdoor vervalt de verplichting om dit bezwaarschrift te behandelen. Er werd besloten om het alsnog te behandelen, gelet op de gelijkaardige problematiek die in dit en de andere bezwaarschriften worden aangehaald.

Omwille van privacy-redenen zijn de bezwaren anoniem opgenomen in dit document. Het beschermingsdossier bevat een overzicht van alle bezwaren en de gegevens van de bezwaarindieners.

2.1. Bezwaren 1 en 2 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek

Bezwaarschrift tegen het inkleuren van perceel A607/A aan de Grote Puttingbaan als overgangszone bij de bescherming als monument van het fort van Kessel.

De bezwaarindiener uit de vrees dat de opname van het perceel binnen de overgangszone een gepland bouwproject in de toekomst kan hypothekeren en dat het de bestemming van het perceel verandert met financiële schade voor de eigenaar tot gevolg.

Antwoord: Bij de afbakening van de overgangszone is het agentschap Onroerend Erfgoed maximaal uitgegaan van niet bebouwde percelen in de onmiddellijke nabijheid van het fort die in het voormalige militaire schietveld rondom het fort liggen. De intentie tot hernieuwde bouwaanvraag was ons niet bekend en bijgevolg werd besloten perceel A607/A mee in de overgangszone op te nemen.

De overgangszone wijzigt de bestemming van het gewestplan niet, maar biedt een afwegingskader voor de vergunningverlener. Bijgevolg is de overgangszone op zich geen grond voor de weigering van een vergunning. Wel kan die leiden tot de vraag om het project waarvoor

een vergunning wordt gevraagd, bij te sturen. De beheerdoelstellingen van de overgangszone vormen de leidraad voor de vergunningverlener om die afweging te maken. De beslissing om op grond van die afwegingen een vergunning toe te laten of bij te sturen, hangt van de vergunningverlener af. Adviezen zijn in dat verband voor de vergunningverlener richtinggevend, maar niet bindend.

Anderzijds klopt het dat de doelstelling van de overgangszone is de open ruimte rond het fort van Kessel zoveel als mogelijk open te houden. In het inhoudelijk dossier staat dit als volgt geformuleerd "De niet bebouwde ruimte rondom het fort wordt bij voorkeur open gehouden. Nieuwe constructies of opgaande houtige beplantingen zijn niet wenselijk in deze zone. Er is aandacht voor zichten van en naar het forteiland." Aangezien de bezwaarindiener in het verleden voor het desbetreffende perceel al twee keer een goedgekeurde bouw aanvraag kreeg, opnieuw uitdrukkelijk zijn intentie tot bebouwing te kennen geeft (informatie die ons nog niet bekend was op het moment van de afbakening van de overgangszone) en die intentie tot bebouwing mogelijk in strijd is met de vooropgestelde doelstelling van de overgangszone, wordt het desbetreffende perceel A607/A uit de overgangszone verwijderd.

2.2. Bezwaar 3 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek

Bezwaarindiener laat weten dat er concrete plannen bestaan tot uitbreiding van de bestaande infrastructuur op de reeds bebouwde percelen, waaronder perceel A614/F. Hij kant zich niet tegen de bescherming, maar bepleit het behoud van de mogelijkheid om nieuwbouw binnen de overgangszone te realiseren.

Antwoord: In principe blijft nieuwbouw mogelijk, aangezien de overgangszone de bestemming van het gewestplan niet wijzigt (zie hierboven bij antwoord onder 2.1). Maar omdat de vergunning- of adviesverlener bij een vergunningsaanvraag de beheerdoelstellingen van de overgangszone in overweging kan nemen, rijst mogelijk een conflict. Aangezien de bezwaarindiener uitdrukkelijk zijn intentie tot bebouwing te kennen geeft (informatie die ons nog niet bekend was op het moment van de afbakening van de overgangszone), uit het bijgevoegde plan blijkt dat de plannen al concreet en ver gevorderd zijn, en die intentie mogelijk in strijd is met de vooropgestelde doelstelling van de overgangszone, worden de desbetreffende percelen uit de overgangszone verwijderd.

2.3. Bezwaar 4 uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek

Bezwaarschrift tegen het inkleuren van percelen waarvan de bezwaarindiener eigenaar is als overgangszone bij de bescherming als monument van het fort van Kessel.

Antwoord bij opmerking 1: de percelen die in de overgangszone zijn opgenomen zijn niet 'geklasseerd'. Een 'klassering' is een achterhaalde benaming voor een bescherming. De overgangszone daarentegen maakt geen deel uit van een bescherming, maar ondersteunt de erfgoedwaarde van het beschermde monument, in casu het fort(eiland). In de praktijk is er een opmerkelijk verschil tussen deze twee, aangezien een overgangszone veel minder beperkingen kent. In concreto gelden hier enkel de beheerdoelstellingen zoals vermeld onder artikel 3.2 van het ministeriële besluit tot de voorlopige bescherming van het fort met overgangszone (MB).

Er werd voor gekozen om de open ruimte in de onmiddellijke omgeving rond het fort, die overblijft van het voormalige schootsveld, als overgangszone te definiëren. Een overgangszone heeft op zich geen erfgoedwaarde, vandaar ook het onderscheid tussen een bescherming en een overgangszone. Voor een bescherming is de bewaringstoestand van de erfgoedwaarden wel een criterium, voor een overgangszone niet. Of het voormalige schootsveld nu wel of niet goed bewaard is, maakt voor een overgangszone eigenlijk niet uit.

Antwoord bij opmerking 2 (percelen A574-A577A):

De percelen zijn niet beschermd ('geklasseerd') maar behoren tot de overgangszone. Hiervoor gelden veel beperktere doelstellingen dan voor de eigenlijke bescherming. De voorbeelden die de bezwaarindiener aanhaalt (een boom, kippen, omheining) blijven ook in de toekomst mogelijk. Voor deze ingrepen is bovendien geen vergunning nodig.

Bezwaarindiener merkt op dat niet alle open percelen rond het fort in de overgangszone zijn opgenomen en dat de overgangszone geen aaneensluitend geheel vormt. Dit klopt. De reden waarom percelen 548D en 548H niet zijn opgenomen, kan eveneens naar andere eigendomssituaties worden doorgetrokken. Daarom stellen we voor om de genoemde percelen A574-A577A uit de overgangszone te verwijderen.

Antwoord bij opmerking 3:

De percelen zijn niet beschermd ('geklasseerd') maar behoren tot de overgangszone. Een eventuele verkaveling moet in eerste instantie overeenstemmen met de bestemming die voor deze percelen op het gewestplan of in een later goedgekeurd ruimtelijk uitvoeringsplan is voorzien, in dit geval recreatiegebied. De overgangszone wijzigt deze bestemming niet. Op het ogenblik van de afbakening van de overgangszone was bij de gemeente geen verkavelingsaanvraag voor de genoemde percelen bekend. Uit het bezwaarschrift blijkt niet in hoeverre de eventuele verkaveling waar de bezwaarindiener naar verwijst, concreet is.

Voor een verkavelingsaanvraag dient de bezwaarindiener de gangbare procedure te volgen. De instelling van een overgangszone verandert of bezwaart deze niet. De behandeling van een verkavelingsaanvraag is niet willekeurig, maar volgt de wettelijke en juridische procedures die voor dergelijke aanvragen is voorgeschreven.

2.4. Bezwaar 5 uitgebracht na het openbaar onderzoek

Bezwaarschrift tegen het inkleuren van percelen 610A, 614F en 615B als overgangszone bij de bescherming als monument van het fort van Kessel.

Antwoord bij opmerking 1:

De overgangszone rond de bescherming van het fort van Kessel wijzigt de bestemming van het gewestplan niet. Ook in de overgangszone (recreatieve zone op het gewestplan) blijft in principe nieuwbouw die binnen de bestemming past, mogelijk. Anderzijds klopt het dat de doelstelling van de overgangszone is om de openruimte-omgeving rond het fort van Kessel zoveel als mogelijk open te houden. In het inhoudelijk dossier staat dit als volgt geformuleerd "De niet bebouwde ruimte rondom het fort wordt bij voorkeur open gehouden. Nieuwe constructies of opgaande houtige beplantingen zijn niet wenselijk in deze zone. Er is aandacht voor zichten van en naar het forteiland."

Antwoord bij opmerking 2:

Het ministeriële besluit op de voorlopige bescherming van het fort van Kessel verwijst naar "Het herstel van het zicht vanuit het forteiland op het schootsveld (in oostelijke richting) is wenselijk." (art. 3.1 10°) Essentieel in deze zin is het woord 'herstel'. Dit slaat op de wenselijkheid om het opnieuw te laten aansluiten bij de oorspronkelijke situatie waarbij het glacis open moest blijven en dus niet bebost mocht worden. Hieruit mag niet besloten worden dat alleen de oostelijk zijde van het fort relevant is. De figuren 21-22 in de bijlage 5.3 van het inhoudelijk dossier verduidelijken trouwens dat het voormalige schootsveld het volledige fort omsloot, niet alleen de oostelijke zijde.

Bezwaarindiener merkt op dat niet alle open percelen rond het fort in de overgangszone zijn opgenomen en dat de overgangszone geen aaneensluitend geheel vormt. Dit klopt. De reden waarom percelen 548D en 548H niet zijn opgenomen, kan eveneens naar andere eigendomssituaties worden doorgetrokken. Daarom stellen we voor om de genoemde percelen 610A, 614F en 615B uit de overgangszone te verwijderen.

3. Conclusie

De uitgebrachte adviezen en bezwaren **uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming** hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast: de overgangszone wordt integraal geschrapt.

Rekening houdend met de ingediende bezwaarschriften, met de eerder geformuleerde vraag van de VCOE om tot een meer samenhangende afbakening van de overgangszone te komen en vaststellende dat dit laatste niet haalbaar blijkt, wordt de overgangszone integraal geschrapt. De bezwaarschriften hebben enkel betrekking op de overgangszone, niet op de bescherming van het fort. Uit het onderzoek naar de afbakening van de overgangszone op basis van de ingediende bezwaren is gebleken dat het onmogelijk is om tot een consequente, consistente en op eenduidige criteria gebaseerde afbakening van de overgangszone te komen, die te verzoenen is met de opmerkingen in de bezwaarschriften. Worden enkel de percelen uit de overgangszone gehaald waarop de bezwaarschriften betrekking hebben, dan vertoont de overgangszone een wel heel versnipperd en onsaamenhangend beeld. Ook dit blijkt geen optie. Daarom wordt ervoor gekozen om de overgangszone integraal te schrappen. Het voorstel voor bescherming van het fort van Kessel als monument blijft wel gehandhaafd. Geen enkele bezwaarindieners uitte immers een bezwaar tegen de bescherming van het fort.

Het gegeoreferentieplan, de titel en de benaming in het inhoudelijke dossier en het MB worden overeenkomstig aangepast (overgangszone geschrapt), evenals de beheersdoelstellingen die bij de overgangszone.

Overzicht van de wijzigingen:

Inhoudelijk dossier:

- De titel "Fort van Kessel en omgeving" is systematisch vervangen door "Fort van Kessel"
- Het begrip "overgangszone" is overal in de tekst verwijderd: titelblad, voorpagina, koptekst, rubrieken 2.4.1, 2.4.2, 3.1.
- Bij de motivering van het type bescherming zijn de titels 2.2.1 en 2.2.2 geschrapt, evenals de tekst onder 2.2.2. (motivering van de overgangszone)
- Bij de motivering van de afbakening zijn de titels 2.3.1. en 2.3.2. geschrapt, evenals de tekst onder 2.3.2. (motivering van de afbakening van de overgangszone). Ter verduidelijking is volgende passage aan 2.3.1. toegevoegd "Ook de Fortstraat, nu behorende tot het openbaar domein, maakt deel uit van de bescherming, omdat het de originele toegangsweg tot het fort is. De aanleg van de straat maakte deel uit van de oorspronkelijke inplanting van het fort. Deze toegang was zo geconcipeerd dat vanuit posities langs de weg het fort niet in rechte lijn onder vuur kon worden genomen."
- Bij de beheersdoelstellingen zijn de titels 3.1.1. en 3.1.2. geschrapt, evenals de tekst onder 3.1.2. (toelatingsplichten overgangszone).

MB:

- In de titel is "monument met overgangszone van het fort van Kessel en omgeving" vervangen door "monument van het fort van Kessel"
- Het begrip "fort van Kessel en omgeving" is systematisch vervangen door "fort van Kessel"
- In de aanhef is de volgende overweging geschrapt: "Overwegende dat de afbakening van een overgangszone noodzakelijk is omwille van volgende motivatie: De open ruimte in het voormalige schootsveld van het fort van Kessel zoveel als mogelijk vrijwaren,"
- Art. 1: de volgende tekst is geschrapt "De volgende onroerende goederen worden voorlopig beschermd als overgangszone bij het monument: Nijlen, de open ruimte van het voormalige schootsveld bij het fort van Kessel, bekend ten kadaster: Nijlen, 3de afdeling, sectie A, perceelnummers 548H (deel), 550B, 551, 552A, 553A, 567D, 567E,

568C, 568D, 571D, 572B, 573, 574, 575D, 575F (deel), 577A (deel), 603B, 606C, 607A, 610A, 611B, 614F, 615B en een deel uitmakend van het openbaar domein."

- Art 2. §2 4° Integraal geschrapt "schootsveld: met een aantal niet bebouwde percelen in de omgeving van het fort die herinneren aan het voormalige schootsveld rondom het forteiland. De enige toegang gaat over de gekasseide Fortstraat die deel uitmaakt van het ontwerp van het fort;"
- Art. 3.1. nummering aangepast naar Art. 3
- Art. 3.2. integraal geschrapt "Voor de overgangszone rond het fort van Kessel geldt de beheersdoelstelling dat als in het kader van ruimtelijke planning een bestemmingswijziging wordt overwogen, de natuur- en erfgoedwaarden dan inspirerend zijn voor de keuze van de nieuwe bestemmingscategorie en of overdruk. De niet bebouwde ruimte rondom het fort wordt bij voorkeur open gehouden. Nieuwe constructies of opgaande houtige beplantingen zijn niet wenselijk in deze zone. Er is aandacht voor zichten van en naar het forteiland.
- Art. 4.1. nummering aangepast naar Art. 4
- Art. 3.2. integraal geschrapt "De zakelijkrechthouder en de gebruiker van de overgangszone rond het fort van Kessel zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:
 - 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
 - 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
 - 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
 - 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood."
- Art. 5.1. nummering aangepast naar Art. 5
- Art. 5.2 integraal geschrapt "Voor de volgende handelingen aan de overgangszone moet een toelating worden aangevraagd:
 - 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
 - 2° aanplanten van bomen en of houtige gewassen, met uitzondering van het aanplanten van bomen of houtige gewassen in de tuinen aansluitend op een vergunde woning."

Gegeorefereerd plan: de overgangszone is integraal verwijderd en de titel van het plan is daaraan aangepast, overeenkomstig de wijzigingen in het inhoudelijk dossier en het MB.

